

نگاهی قرآنی، روایی، عقلی و تاریخی به نسبت حوزه و نظام

تقدیم به پیشگاه:

قرآن ناطق، حضرت بنی‌الله الاعظم (جل الله تعالی فرجه الشریف)

او که می‌آید و حاکمیت الهی را در تمام جهان می‌گستراند.

روح ملکوتی حضرت امام خمینی (رحمه الله علیه)

او که آمد و نقطه آغاز حاکمیت الهی در جهان ایجاد کرد.

حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (مد ظله العالی)

او که آماده کننده حاکمیت الهی در راسر چهار است.

سرشناسه: خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ -

عنوان و نام پدیدآور: نگاهی قرآنی، روایی، عقلی و تاریخی به نسبت حوزه و نظام حضرت آیت‌الله‌المظفی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) / به کوشش برات محمد هدایتی.

مشخصات نشر: مشهد، نور معارف، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: ۱۶۷ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۹۸۵-۶-۰

وضعیت فهرست نویسی: فیا

ادداشت: کتابنامه.

موضوع: خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - -- نظریه درباره حوزه علمیه

موضوع: خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - -- نظریه درباره روحانیت

موضوع: خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - -- پیام‌ها و سخنرانی‌ها

موضوع: خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - -- نظریه درباره دین و سیاست

موضوع: اسلام و دولت

موضوع: مملکت‌های اسلامی - ایران

شناسه افزوده: ایران، تهران، برلاس، ۱۳۶۲ -

رده بندی کنگره: DSR ۹۲۰/۸۰۹

رده بندی دیویی: ۹۵۰/۸۴۴

شماره کتابشناسی ملی: ۲۰۱۱

نگاهی قرآنی، روایی، عقلی و تاریخی به نسبت حوزه و نظام، از دیدگاه

رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله العظمی سید علی خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

به کوشش: برات محمد هدایتی

ناشر: نور معارف

چاپخانه: آستان قدس رضوی

نوبت چاپ: اول، بهمن ۱۳۹۲ شمسی

شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۹۳۹۸۵ - ۶ - ۰

شمارگان: ۱۵۰۰

قیمت: ۴۸/۰۰۰ ریال

حق چاپ محفوظ و مخصوص ناشر است.

مرکز پخش

مشهد مقدس، خیابان امام رضا (ع)، دانش شرقی ۶، کوچه اول، مؤسسه تخصصی امام سجاد (ع)

WWW.MTSAJJAD.COM

دورنگار: ۸۵۱۸۱۳۹ - ۰۵۱۱

تلفن: ۸۵۱۷۱۳۹ - ۰۵۱۱

مقدمه

دین حسین اسلام با دعوت پنهانی پیامبر ﷺ شروع شد. با مبارزه‌های طولانی و تحمل رنج و سختی‌های آن ادامه پیدا نمود و با پایه‌ریزی حکومت اسلامی به قدرت زیادی در جهان دست یافت. اما چیزی نپایید که عافیت‌طلبی عده‌ای و بی‌بصیرتی عده‌ای دیگر از خواص و آنان بر جامعه بهانه‌ای برای حمایت نکردن آنها از ولایت و حکومت امیرالمؤمنین علیه السلام بدست می‌آورد. قطع حاکمیت الله و اسلام ناب بر جامعه مسلمانان بود.

با این گسست نامبارک از حاکمیت پیامبر ﷺ و امیرالمؤمنین علیه السلام، عملاً حاکمیت اسلام بر جامعه رو به افول رفته تا جایی که منجر به حادثه کربلا و شهادت مظلومانه امام حسین علیه السلام شد. این نبود مگر به خاطر نسیب‌بازی نفس بزرگان و خواص مسلمانان در حمایت نکردن از حکومت امیرالمؤمنین علیه السلام بعد از این دو حکومت بود که انتظار حاکمیت الله بر جامعه مسلمانان بزرگترین آرزوی مسلمانان ستم‌دیده قرار گرفت.

اما مهم این است که مسلمانان در برهه‌هایی از تاریخ این انتظار سربلند بیرون نیامده و در فتنه‌های پیش آمده شکست خوردند. همان‌طور که حکومت امیرالمؤمنین علیه السلام را فقط چند سال تاب آورد. و دیگر روی حکومت رو به خود ندید. هرچند هر یک از ائمه معصومین علیه السلام به اقتضای عصر خود، برای تشکیل حکومت تلاش می‌کردند اما به همان دلیل پیش‌گفته، آرزوی حکومت اسلامی چنان‌که در انتظار مسلمانان ستم‌دیده سنگینی می‌کرد.

مهمترین فصل انتظار مسلمانان برای حاکمیت اسلام بر جامعه، باعث دعوت امام حسین علیه السلام شد. انتظاری که منتظرانش، امام زمان خودشان را با بدترین وضع به شهادت رساندند! آنچه در نامه‌های کوفیان به چشم می‌خورد، دعوت آنان از امام حسین علیه السلام برای تشکیل حکومت بوده است. در نامه‌ای می‌نویسند:

«سلام خدا بر تو، ستایش خدای راست که دشمن تو و پدرت را در هم شکست، همان جبار عنید خودکامه ستمکار که حق این امت را به ستم گرفت و حقوق آنان را غصب کرد، و بدون رضایت امت خود را بر آنان امیر ساخت، خوابان را کشته و بدان و اشرار را باقی گذارد، و بیت المال مردم را در دست جباران و طاغیان قرار داد، همواره چون ثمود از رحمت خدا دور باد. هم اکنون ما را امامی جز تو نیست، نزد ما آی، باشد که خدا ما را به رقیله تو بر حق جمع کند، و این نعمان بن بشیر است که در قصر حکومتی تنها مانده ما در جمعه و جماعت و عید در کنار او نیستیم، و اگر به ما خبر رسد که بدین سمت عزیمت فرمودی، ما او را از شهر بیرون کرده تا به شام رود و ملحق شود...»^۱

کوفیان نامه‌های دیگری را هم فرستادند اما امام (ع) همچنان درنگ کرده و به آنها پاسخ مثبت نداد. در آخرین نامه‌ها به حضرتش این چنین می‌نویسند:

«... برست که همه مردم به انتظار تو هستند، و رأی و نظری جز تو ندارند، پس بشتاب، بشتاب ای فرزندان رسول خدا، باغات و بوستانها سر سبز و میوه‌ها رسیده، و زمین پر از گیاه و درختان است بر آسمان، هر گاه اراده‌ات تعلق گیرد قدم رنجه فرمای، چه بر لشکری وارد می‌شوی که برای تو آماده است و آماده‌اند...»^۲

این آخرین نامه‌ای است که کوفیان نوشتند و طبق نقل لهوف در این هنگام بود که امام (ع) برخاستند و بین رکن برمه‌سوار و رکعت نماز گزار شدند و از خدا خیر امور را خواستند. سپس مسلم بن عقیل را فراخواندند و او را از وضع آگاه ساخته، جواب نامه‌ها را به همراه او برای کوفیان فرستادند و وعده عظمت کوفه را دادند.

آری صرف انتظار تشکیل حکومت آسان نیست اما بایسته در راه انتظار و به وقوع پیوستن آن، نیاز به معرفت، بصیرت، رنج و سعی، استقامت و ولایت‌پذیری دارد. اینجاست که عظمت حرکت مردمی انقلاب اسلامی ایران با عبور از حوزه‌های علمیه و پرورش یافته آن، امام خمینی (ره) روشن‌تر می‌شود. حرکتی منتهی آن همان «انتظار حکومت اسلامی» بود، اما با منتظرانی سربلند در این امتحان الهی!

۱. لهوف، سیدبن طاووس، ترجمه میر ابو طالبی، ص ۹۴

۲. همان

انتظاری که اثر آن با انقلاب اسلامی ایران شروع و با ظهور صاحب آن حضرت بقیة الله الأعظم (ارواحنا فداه) به کمال خواهد رسید.

مردم در انقلاب اسلامی به واقع همان کاری را کردند که کوفیان از عهده آن سر باز زدند. انقلاب اسلامی در عمل همان متن نامه دعوت مردم از امام زمان است. آری انقلاب اسلامی ایران، باغات و بوستانها را سرسبز می‌نماید، زمین را آماده می‌کند، درختان و گیاهان را پر برگ رشد می‌دهد، لشگری آراسته و آماده مهیا می‌کند و با سلام و رحمت الهی به مردم زمانش را دعوت می‌کند. نه چنان کوفیانی که امام زمانشان را به تشکیل حکومت دعوت می‌کنند - همانگونه که در نامه‌ها نگاشته‌اند - اما لشکری آماده ننموده‌اند. در این باره حوزه‌های علمیه که خود نهاد پایه‌ریزی شده به دست ائمه معصومین (ع) هستند، توسط فرزند برومند خود حوزه‌ها، امام خمینی (ره)، نقش اصلی را در تشکیل و حمایت از این انقلاب داشتند. حوزه‌هایی که با تمام فراز و نشیب‌ها بعد از هزار و چندصد سال توانستند این حکومت اسلامی را در زمان غیبت امام عصر (عج) تأسیس نمایند. و نیز جایگاه خود را در حوزه‌ها ببخشند. لذا نقش علما و روحانیون به عنوان خواص اصلی در این انتظار و استقامت، باید همچنان باقی بماند.

به واقع هدف و خواست حوزه‌های علمیه چنین جز همین حکومت اسلامی نیست و حکومت اسلامی نیز جز به دست حوزه‌های علمیه نمی‌توانست تشکیل گردد. حوزه‌های علمیه که ادامه همان حوزه امام صادق و امام باقر (ع) است، با همین هدف و خواست، مردم را به تشکیل حکومت دعوت کردند.

هرچند دشمنان بیرونی و درونی تلاش‌های فراوانی در تضعیف حوزه‌ها و علما را نسبت به ادامه این هدف بی‌تفاوت و دلسرد نمایند؛ اما روشن است که این هدف و آرمان همچنان در حوزه‌های علمیه به قوت خود باقی است.

با این همه، هشدار و تذکر دائم به حمایت از این آرمان والا و حاکم آن نیستی‌تر کردن تعامل و ارتباط حوزه با نظام اسلامی از ضروریات است. این همان امری است که حفاظت و تقوای اجتماعی حوزه‌های علمیه در مبتلا نشدن به وسوسه‌های بیرونی و درونی است تا خدای ناکرده از این هدف اصلی غافل نمانند. که غفلت همانا و ضربه به اسلام همانا!

اگر حوزه‌های علمیه، علما و طلاب اندک سستی نسبت به حمایت از نظام اسلامی داشته باشند، ضربه آن به اسلام می‌خورد. زیرا نظام از دل حوزه جوشیده و حوزه چیزی

جدای از اسلام و مکتب اهل بیت علیهم السلام نیست.

دلیل این همه تأکید و توصیه امام خمینی رحمه الله و رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (مدظله العالی) به تعامل حوزه‌ها، علما و روحانیون با نظام اسلامی همین است. چرا که اگر نظام اسلامی آسیبی ببیند حوزه‌های علمیه آسیب می‌بینند و دیگر نمادی و پرچمی از اسلام باقی نمی‌ماند.

هم‌گونه که بنیان‌گذار انقلاب اسلامی در بیانات خود و منشور روحانیت به این مسأله تأکید داشتند، رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز در تمام بیاناتشان در دیدار با علما، روحانیون، طلاب و هر نهاد وابسته به حوزه علمیه به این مسئله تأکید جدی نموده‌اند.

ناب‌ناظر که تلچینی از مهمترین بیانات مقام معظم رهبری درباره نسبت حوزه و نظام اسلامی است، هدیه ای است برای همین تذکرها و بیدارباشها. این کتاب در قالب ۵۷ عنوان تنظیم شده است. دلیل بخش و فصل بندی نکردن کتاب، پرهیز از تقطیع فراوان کلام ایشان است. هر یک در همین سبک نیز به ندرت برخی پارگراف‌های غیر ضروری از میان کلام حذف شده است ولی هیچ گونه خللی در سخن، یکدستی کلام و مقصود معظم‌له صورت نگرفته است.

ضمن اینکه با تدوین فهرست موضوعات، و فصل بندی نیز رعایت شده است.

از خداوند متعال و حضرت بقیة الله عظمی علیه السلام می‌خواهیم بیانات معظم‌له را که آمیخته‌ای از استدلال و استناد به آیات قرآن، روایات عبرت‌ها و تجربه‌های تاریخی و تدبیر و تعقل است، به عنوان تذکری دلسوزانه، چراغ و چراغ‌های علمیه، روحانیون و طلاب عزیز قرار دهد و آغازی برای نگارش‌های دیگر توسط پژوهشگران باشد. إن شاء الله.

در پایان ضمن قدردانی از ریاست محترم مؤسسه حجت الاسلام و المسلمین مهدوی مهر و مدیر محترم حجت الاسلام و المسلمین قادری که تلاش‌های حجت الاسلام برات محمد هدایتی برای تنظیم و تدوین این اثر تشکر می‌نماییم.

از همه علماء، طلاب و فضلا تقاضا داریم ما را از نقدها و نظرات خود مطلع سازند.

معاونت پژوهش مؤسسه تخصصی امام سجاد علیه السلام

بهمن ۱۳۹۲، ربیع الاول ۱۴۳۵

مشهد مقدس